

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7082>

Number: 57 , p. 571-578, Summer I 2017

Yayın Süreci / Publication Process

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date - Yayınlanma Tarihi / The Published Date

09.05.2017

15.07.2017

DOĞU TÜRKİSTAN'IN YAKIN TARİHİ VE UYGUR TÜRKLERİ *NEAR HISTORY OF EASTERN TURKESTAN END UIGHUR TURKS*

Okt. Bahtiyar Bahşi

İnönü Üniversitesi TÖMER

Öz

Günümüzde Türk nüfusunun yoğun olarak yaşadığı yerlerden biri olan Doğu Türkistan, gerek mevcut stratejik konumu gerekse yer altı ve yer üstü zenginlikleri ile bulunduğu coğrafyada son derece büyük bir öneme sahiptir. Nüfusunun önemli bir kısmını bölgenin doğu kesiminde yaşayan Türklerin oluşturduğu Doğu Türkistan, Türk milletinin ana yurdu olmasının yanı sıra sahip olduğu tarihi birikimi, köklü kültürel değerleri, coğrafi ve siyasi yapısı bakımından da kuşkusuz diğer medeniyetler için de önemli bir merkez konumundadır.

Doğu Türkistan coğrafyası sahip olduğu stratejik konumu, yer altı ve yer üstü kaynakları bakımından tarih boyunca büyük devletlerin özellikle de Çin'in hedefinde olmuştur. 1949'dan sonra Çin yönetiminin uygulamış olduğu baskı ve soykırım politikası yüzünden Doğu Türkistan büyük bir yıkıma uğramış, halk hürriyetini korumak için Çin devleti ile mücadeleye girişmiştir. Doğu Türkistan halkının ekonomik anlamda sahip olduğu hakları elinden alınmış ve Türkler zor şartlarda çalışmaya mahkûm edilmiştir. Yapılan zulümler bunlarla sınırlı kalmamış Doğu Türkistan halkı Müslüman oldukları gerekçesiyle çeşitli bahanelerle tutuklanmış ve katledilmiştir. Doğu Türkistan halkının Çin zulmü karşısında göstermiş olduğu bu haklı duruş Çin hükümeti tarafından kanlı bir şekilde bastırılmaya çalışılmış, Türk halkının baskı ve zulme karşı boyun eğmesi beklenmiştir. Doğu Türkistan halkının bu zulüm ve baskılara karşı vermiş olduğu bu mücadele ne acıdır ki bağımsızlık mücadelesinden öte bir yaşam mücadelesine dönüşmüştür.

Anahtar Kelimeler: Doğu Türkistan, Uygur Türkleri, Baskı

Abstract

The East Turkestan which is densely populated by Turkish people has a significant importance for its current strategic position, underground and aboveground treasures. The East Turkestan, where the Turkish people living in the eastern part of the region made up great part of the population, is without doubt an important center for other civilizations as it has cultural background, long-established cultural values and geographic and political structure as well as being the homeland of Turkish people.

For its underground and aboveground resources, throughout the history, The East Turkestan geography has become a target of big countries especially China. Because of pressure and genocide of Chinese government after 1949, the East Turkestan has been devastated and the people have clashed with the Chinese state for their independence. The East Turkestan people's economic rights have been taken away and they have been forced to work under difficult conditions. The oppressions have not been limited to this only and the people of the East Turkestan have been detained and killed on the grounds of being Muslim. This legitimate stance of The East Turkestan people maintained against the Chinese cruelty has been suppressed with bloodshed by the Chinese government and the Turks have been expected to surrender to oppression and cruelty. Unfortunately, this struggle of the East Turkestan people against the cruelties and oppressions have turned into a life struggle rather than a fight for independence.

Keywords: East Turkestan, Uighur Turks, Tyranny

1. GİRİŞ

Günümüzde Türk nüfusu, Avrupa içlerinden Orta Asya'ya kadar yayılmış durumdadır. Bu nüfusun önemli bir kısmını şüphesiz Büyük Türkistan'ın doğu kesiminde yaşayan Doğu Türkistan halkı oluşturmaktadır. Büyük Türkistan diye adlandırdığımız bölgenin önemli bir parçasını oluşturan Doğu Türkistan bölgesi, Türklerin en eski yerleşim alanlarından da biridir (Gül, 2007: 253). Bu bakımdan Türk milleti için önem teşkil eden bu bölge tarihi, coğrafyası, kültürü ve siyasi yapısı bakımından kuşkusuz diğer medeniyetler için de önemli bir merkezdir. Her bakımdan Türk

milleti için bir miras barındıran bu bölge için Çinliler ise "Sinkiang" (Yeni Sömürge) adını kullanmaktadır (Bahar, 1994: 233).

Doğu Türkistan 5.000.000 (beş milyon) kilometrekarelik Büyük Türkistan'ın doğusunda ve Asya Kıtası'nın tam ortasında bulunmaktadır. Doğu Türkistan; güneyde Pakistan, Hindistan, Keşmir ve Tibet; güneybatı ve batı tarafından Afganistan ve Batı Türkistan; kuzeyde Sibiry ve nihayet doğu ve kuzeydoğuda Çin, Moğolistan ile sınırdır (Alptekin, 1992). Doğu Türkistan'ın coğrafi konumu göz önünde bulundurulduğunda kendi bölgesi için son derece önemli bir geçiş noktası olduğu açıktır.

Harita: Bölge Haritası ve Doğu Türkistan'ın Konumu (Yuvarlak Masa Toplantısı, 2009:15)

Doğu Türkistan ile Çin ve Moğolistan arasında Akdağ, Altay Dağları, Karlık Dağ, Altın Dağ, Çimen Dağı ve Bukalık Dağı ile 500 km. bir çöl bulunmaktadır. Yine Doğu Türkistan'ın Tibet ve Keşmir ile arasında Kuenlun, Karakulum ve Tağdunbaş Dağları vardır. Batı Türkistan ve Sibirya arasında; Tanrı Dağları, Cungar Aladağı, Tarabagatay ve Altay Dağları bulunmaktadır. Yüzölçümü bakımından Büyük Türkistan'ın yaklaşık üçte birini oluşturan Doğu Türkistan'ın yüzölçümü 1.828.418 kilometre karedir. Bunun 600.000 kilometre karesi çöl, 91.000 kilometre karesi ormandır (Alptekin, 1992).

Doğu Türkistan petrol, uranyum, demir, kömür, altın, volfram, tuz, doğal gaz gibi stratejik yeraltı ve yerüstü zenginliklerine sahip ülkedir. Özellikle bölgenin kuzeyinde Karamay yakınlarında hidrokarbon çıkarımı devam etmektedir. Burada petrol üretimi 7 milyon ton ve doğal gaz üretimi de 500.000 ile 700.000 ton kömür eşdeğerine ulaşmıştır. Urumçi ve Hami yakınlarındaki 56 maden ocağından yılda ortalama 8 ile 9 milyon ton arasında kömür çıkarılmaktadır. Bölgede 570'ten fazla nehir ve akarsu bulunuyor. Ayrıca bölgenin, dünyanın oldukça önemli bir bölgesi olan merkez Asya'ya, yani Kazakistan, Özbekistan, Tacikistan, Rusya ve Pakistan'a sınırı bulunmaktadır ki bu ülkelerde petrol ve doğal gaz bakımından zengindir. Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nden geçen boru hatları, tren yolları ve otomobil yolları Çin'in merkez Asya ile bağlantı kurmasını sağlamaktadır. Çin'in gelecekteki ekonomik kalkınma planı, öncelikli olarak yeterli "hammadde-enerji-iş gücü"ne dayanmaktadır ve bunun büyük bir kısmının Doğu Türkistan'dan sağlanması öngörülmektedir (Yuvarkak Masa Toplantısı, 2009:4). Bölge söz konusu özellikleri ve sahip olduğu kaynaklar bakımından kendi kendine yetebilecek hatta ihtiyaç fazlasını ihraç edebilecek bir potansiyele sahiptir.

Yukarıda verilen bilgilerden de anlaşılacağı gibi Doğu Türkistan sahip olduğu

coğrafi konum, yer altı ve yer üstü zenginlikleri bakımından bölge devletler ve özellikle Çin için stratejik öneme sahip bir konumdadır.

Doğu Türkistan, M.Ö. 210'dan itibaren Orta Asya'da kurulan Hun, Tabgaç, Göktürk, Uygur, Kırgız, Türgiç, Karluk, Karahanî gibi Türk devletlerinin içinde bulunmuştur. Fakat Çinliler, bu Türk devletlerinin zaman zaman zayıflamalarından istifade ederek M.Ö. 104, 59; M.S. 73, 448, 657, 744 ve 1759 senelerinde Doğu Türkistan'ı istila etmeye çalışmışlarsa da, 1876'ya kadar bu emellerine nail olamamışlardır. 1911'de Çinliler, Mançur - Çin hanedanlığına son vererek, yerine Milliyetçi Çin idaresini kurduktan sonra da, Doğu Türkistan Çin sömürgesi olarak kalmıştır. 1949 da Milliyetçi Çin'in, idarecilerinin Çin Komünistlerine mağlup olup Taiwan'a kaçmalarından sonra, Doğu Türkistan bu sefer Çin Halk Cumhuriyeti idaresi altına alınmıştır (Alptekin, 1988: 145-146).

Doğu Türkistan yukarıdaki bilgilerden de hareketle kısaca üç ana devir içerisinde incelenir (Doğu Türkistan Göçmenler Derneği, Tarih belli değil):

a-1760 yılına kadar olan müstakil Doğu Türkistan.

b-1760'tan 1949 yılına kadar yarı müstakil, yarı Çin sömürgesi olarak yaşayan Doğu Türkistan.

c- 1949'dan itibaren de Kızıl Çin esaretinde kalan Doğu Türkistan.

2. DOĞU TÜRKİSTAN'DA UYGULANAN BASKI, ŞİDDET VE TOPLU KATLİAMLAR

Yazılı belgelerde geçen tarihiyle, Çin'in Türkleri yok etme ve Türkistan topraklarına sahip olma politikaları Türk kağanlığı dönemine dayanmaktadır. Bu tarihten itibaren Türklerle Çinliler defalarca savaşmış ve çoğu zaman Çinliler Türkistan'ı işgal etmiş ve geri çekilmişlerdir. Bu karşılıklı saldırı ve savunma mücadelesi 19. yüzyıla kadar devam etmiştir. Özellikle 19. yüzyılda Çinlilerin Doğu Türkistan'ı işgal ede-

rek bu topraklara hâkim olmaları ile başlayan süreç, öncekilerden farklı bir asimilasyon, sindirme, baskı ve soykırımı da beraberinde getirmiştir (Buran, 2011). Çinliler önce bölgeye dışarıdan göçmenler yerleştirerek, yerli halkın arazilerini ellerinden almış ve bu araziler sonradan getirilen göçmenlere verilmiştir. Çin devletinin menfaatleri için çalışan ve bu doğrultuda hizmet eden, onlara karşı çıkmayan yerli ahaliye ise şeref unvanları ve malikâneler bağışlanmıştır (Buğra, 1952). Bu durum sonradan daha şiddetli bir şekilde zuhur edecek olan baskı ve zulümlere zemin hazırlayan gelişmelerin başında gelmektedir.

Çin'in 1949'dan itibaren Doğu Türkistan'da uyguladığı temel politika Uygurları mümkün olduğu kadar siyasi, sosyal ve ekonomik açıdan baskı altında tutarak toplumsal gelişmelerini engellemek olmuştur (Yuvarlak Masa Toplantısı, 2009: 5). Sosyal hayatın baskı altına alınmasıyla birlikte toplumsal gelişimin engellenmesi hedeflenmiş ancak sadece toplumsal gelişimin engellenmesi ile yetinilerek ileride oluşması muhtemel bir özgürlük düşüncesini de ortadan kaldırmak adına siyasi ve ekonomik gelişme ve girişimler de baskı altına alınmıştır.

Çin'in Doğu Türkistan halkı üzerinde farklı alanlarda uygulamış olduğu bu sindirme ve baskı politikalarından bazıları aşağıda örnekleriyle yer almaktadır:

2.1. Nüfus Politikası

Doğu Türkistan'ın nüfusu meselesinde birbirini tutmayan rakamlar verilmektedir. Son tahminlere göre, Doğu Türkistan'ın bugünkü nüfusu 13 milyondan biraz fazladır. Uygur Türkleri 5 milyon 800 bin, Kazak Türkleri 800 bin, diğer Türk boyları 90 bin, Moğollar 100 bin, Mançurlar 70 bin, Tungan (Çinli Müslüman) 100 bin ve geriye kalan nüfusu Çinliler teşkil etmektedir (Alptekin, 1988: 145).

Pekin'in Doğu Türkistan'ı Çinileştirme konusundaki en büyük kozu Han Çinlilerini bölgeye yerleştirme politikası olmuştur. Pekin'in göç politikasının iki ayağı vardır: Han Çinlilerini Şincang'a yerleştirmeye teşvik

etmek ve Uygurları da Çin'in iç kısımlarına göç ettirmek şeklindedir. Han Çinlilerini Doğu Türkistan'a göçünü teşvik etmek için iş garantisi verilmekte, maaşları yüksek tutulmakta, daha büyük konutlar sunulmakta ve doğu bölgelerinde çok sıkı bir şekilde uygulanan 'tek çocuk' politikası esnetilmektedir. 1950'de bölge nüfusunun ancak yüzde 10'u Han Çinlisi iken, bu rakam 1990'ların ortalarında yüzde 40'a ulaşmıştır (Yuvarlak Masa Toplantısı, 2009: 5). Söz konusu durum, bölgenin demografik yapısını değiştirmeye yönelik olarak uygulanan Çin politikalarının 1940'lı yıllardan itibaren kademeli olarak başarıya ulaştığını göstermektedir.

Doğu Türkistan'ı bir Çin eyaleti haline getirmek isteyen Maoist rejimin diğer bir yöntemi de zorunlu kürtajla "aile planlaması"dır (Buran, 2011). Bahsi geçen planlamanın asıl amacı bölgedeki Türk nüfusunun çoğalmasının önüne geçilmesi ve mevcut politikalarla var olan nüfusun da giderek azaltılmasıdır.

Çinliler doğum planlaması adı altındaki devlet terörüyle 2005 senesine kadar Doğu Türkistan'da Uygur, Kazak, Kırgız, Özbek, Tatar Türklerinin dokuz milyon bebeği öldürmüştür (Aksan, 2011). Ayrıca Çin'in Doğu Türkistan'da gerçekleştirdiği nükleer denemeler sebebiyle çok sayıda insan hayatını kaybetmiş ya da çeşitli hastalıklara yakalanmıştır.

Atmosferik ve yer altı nükleer deneylerinin gerçekleştirildiği ve füze sistemlerinin test edildiği üs, Sovyet uzmanların yardımıyla 16 Ekim 1959'da kurulmuştur. 100.000 km²lik kullanım sahasıyla dünyanın en büyük nükleer tesisi olan Lop Nur'da 1964-1996 yılları arasında 46 nükleer deneme gerçekleştirildiği bilinmektedir. Sapporo Üniversitesi'nden Japon profesör Takada Jun, Mart 2009'da Japonya'da yapılan bir sempozyumda 1964'ten 1996'ya kadar gerçekleştirilen ve kümülatif olarak 200 megatonluk bir patlama gücü oluşturan 46 nükleer denemenin 750.000 sivilin ölümüne yol açtığını bildirmiştir (Ihh: 2013). Üstelik bu faaliyetler bölgenin doğal dengesi-

nin bozulmasına ve gelecek nesillerin kalıtsal hastalıklar taşımasına sebep olacak sonuçlar doğurabilecek niteliktedir.

2.2. Ekonomi Alanında Uygulanan Baskılar

Doğu Türkistan'da uranyum, doğal gaz, petrol, altın gibi madenler bulunmaktadır. Bu yer altı kaynaklarının tamamı merkezi hükümetin yönetimi ve denetimi altındadır. Bu bölgede çıkarılan yer altı kaynaklarından elde edilen gelirlerden Doğu Türkistan Türkleri yararlanmamaktadır (Buran, 2011).

Diğer taraftan Uygurların ticari sahada sivirmelerine de izin verilmemektedir. Rabia Kadir örneğinde olduğu gibi her şeye rağmen iş hayatında başarılı olup zenginleşen insanlar da sistem tarafından tasfiye edilmektedir (Yuvarlak Masa Toplantısı, 2009: 5). Bu durum insanların sosyal hayatları, eğitim hayatları, dini hayatları gibi ticari hayatlarının da ellerinden alınarak Çin devletinin inisiyatifine bırakıldığının, can ve mal güvenliklerinin de ortadan kaldırıldığının bir göstergesidir.

Çinli patronlara teslim edilen genç Uygurlar, ağır derecede aşağılanmakta, ucuz işçi olarak kullanılmakta ve sömürülmektedir. Doğu Türkistanlı gençler, kendi milli kültür ve geleneklerinden uzaklaştırılırken bir taraftan da Çin milliyetçiliği ve yerel halkın baskıları ile karşı karşıya kalmaktadır. Doğu Türkistanlı kuruluşların raporlarına göre günümüzde Çin'in içeri eyaletlerinde mecburi olarak çalıştırılmakta olan Uygur kız ve erkeklerinin sayıları tahmini olarak 500 binin üzerindedir. Uygurlar, kalitesiz atölye ve fabrikalarda, iş güvenliği ve sağlık sigortası yapılmaksızın fizikî güç gerektiren işlerde çalıştırılmaktadır (Ihh: 2014). Bu durum uygulanan politikaların Uygur halkı üzerinde çok boyutlu bir travma oluşturmaya yönelik hedefleri ihtiva ettiğinin göstergesidir. Nitekim uygulanan bütün bu politikalar sosyal, siyasi, dini, iktisadi ve eğitim hakları neredeyse tamamen elinden alınmış olan Uygur halkının, zor koşullar altında çalışmaya zorlanarak çalışma ve

dolayısıyla yaşama hakkının da ortadan kaldırıldığını göstermektedir.

2.3. Siyasi Alanda Uygulanan Baskılar

Çin'in 1949'dan itibaren Doğu Türkistan'da uyguladığı temel politika Uygurları mümkün olduğu kadar siyasi ve ekonomik açıdan baskı altında tutarak toplumsal gelişimlerini engellemek olmuştur. Bu şekilde Uygur toplumuna liderlik edebilecek bir kadronun ortaya çıkması engellenmeye çalışılmıştır (Yuvarlak Masa Toplantısı, 2009: 5) Uygulanan baskılar sosyal hayatın şekillenmesinden eğitim hayatının düzenlenmesine kadar çok farklı alanlarda etkisini göstermiştir.

2002 yılından bu yana, insan hakları örgütleri Çin Halk Cumhuriyeti'ne başvurarak Çin sınır bölgelerinde faaliyet gösteren Uygur siyasi ve dini oluşumlarına karşı yürütülen tutumun yanlışlıklarını ortaya koymuştur (Kul, 2013: 84).

2.4. Eğitim Alanında Uygulanan Baskılar

Uygur Türkleri ile Han Çinlileri arasındaki ayrımcılık eğitim eşitsizliğinde de görülmektedir. Uygur Türklerinin yaşadığı çoğu köy ve kasabada okul bile olmadığı bilinmektedir ve mevcut okullarında Çinlilerin eğitim gördüğü okulların aksine, oldukça sınırlı imkânlarla sahip olduğu gözlemlenmektedir. Eğitim alanındaki bu eşitsizlik, öğrencilerin yüksekokul ve dolayısıyla meslek hayatlarını da olumsuz etkilemektedir. Örneğin, Doğu Türkistan'ın tek üniversitesi olan Sincan Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin %80'i Çinli ve ancak %20'si Müslüman'dır. Okullardaki derslerin müfredatları ise Uygur İslam Kültürü ve tarihine ilişkin belgelerden ziyade Çin kültürünü dayatan unsurlar içermektedir (Yuvarlak Masa Toplantısı, 2009: 6). Bu durum insanın en tabii hakkı olan öğrenme hakkının elinden alınmasına veya önceden belirlenen amaçlar doğrultusunda hazırlanan bir eğitim sürecine dönüştürülerek eğitimin siyasi ve ideolojik hedeflere alet edilmesine neden

olmuştur.

1958 yılından itibaren Doğu Türkistan'da yükseköğretimde eğitim dili Çince olmuş, Türkçe yasaklanmış ve Türk kökenli öğretim üyelerinin işine son verilmiştir (Buran, 2011). Son yıllarda Urümçi'deki Xinjiang Üniversitesi'ndeki bazı Uygur hocalar Çince bilmedikleri gerekçesiyle işten atılmışlardır (Yuvarlak Masa Toplantısı, 2009: 6).

2.5. Din Alanında Uygulanan Baskılar

Yine Uygurlar, din özgürlüğü noktasında da çeşitli sıkıntılarla karşılaşmaktadır. Tamamı Müslüman olan Uygurlar ve diğer Türk kökenli halklar ile Han Çinlileri arasındaki farklılık, etnisiteden olduğu kadar dini farklılıktan da beslenmektedir (Yuvarlak Masa Toplantısı, 2009: 6).

Doğu Türkistan'ın hemen her sene bir bölgesinde veya bir şehrinde ayaklanma çıkmaktadır. Bu ayaklanmalar daha ziyade Ramazan ve Kurban bayramları zamanlarına isabet etmektedir. Zira Kızıl Çin idaresi bayram namazlarına müsaade etmemekte ve bunu protesto için, Müslümanlar isyana girişmektedir (Doğu Türkistan Göçmenler Derneği, Tarih belli değil).

Doğu Türkistan genelinde cami girişlerine devlet memuru, öğrenci, Çin Komünist Partisi üyeleri ile emekli memurların camiye gidemeyecekleri yönünde ilanlar asılmaktadır. Camiye gidiş gelişler cemaat arasındaki istihbarat elemanlarınca sıkı bir şekilde denetlenmektedir. Yine Ramazan ayında devlet memuru ve şirket çalışanı Uygurların oruç tutup tutmadıklarını kontrol etmek için su içmeye zorlanmaktadır (Yuvarlak Masa Toplantısı, 2009: 6). Bu durum toplum hayatında hemen her yönden etki eden baskı ve zorlamanın dini boyuttaki yansımalarını gözler önüne sermekte ve sosyal, siyasi, iktisadi ve eğitim hakları ellerinden alınan insanların inanç özgürlüklerinin de yok sayıldığını göstermektedir.

Doğu Türkistan'da Müslümanlara uygulanan yasaklarla ilgili basında yer alan örnek haberler:

'Çin İsrail'in İzinde: Doğu Türkistan'da Katliam Var'

Özgür Asya Radyosunun bölgeden ulaştığı habere göre 18 Ağustos Doğu Türkistan'ın Kaşgar vilayetine bağlı Yarkent (Yeken) ilçesinde polisler bir aileye baskın yaparak bir kadının tesetürünü zorla açmaya çalışırken aile fertleri ortasında yaşanan kanlı olayda 70 yaşlık nene ve 7 yaşlı bir çocuk olmak üzere 5 kişi Çin polisi tarafından ateş açılarak öldürüldüğü bildirilmiştir (Timeturk: 2014).

'Oruçluları bulmak için bedava yemek dağıttılar'

Almanya'da yaşayan Dünya Uygur Kongresi sözcüsü Dilşat Raşit, Salı günü Komünist Parti çalışanlarının, Uygurların oruç tutup tutmadığını sınamak için halka bedava yiyecek içecek dağıttığını söyledi (Aljazeera: 2014).

'Doğu Türkistan'da Kızıl Çin Vahşeti'

Komünist Çin yönetiminin Ramazan ayında başladığı Doğu Türkistan zulmü devam ediyor. Bayramın birinci günü Yarkent bölgesinde başörtülü kadınlara yapılan saldırı sonrası büyüyen protestolara silah kullanarak cevap veren Çin güçleri katliamlarını artırarak sürdürüyor. Müslümanlara karşı terör estiren Çin güçleri çok sayıda insanı öldürürken, bölgeyle de iletişimi tamamen kesti. Ramazan Bayramı ile başlayan katliamda şu ana kadar kaç kişinin öldüğü bilinmiyor. Konuyla ilgili önemli açıklamalar yapan Seyit Tümtürk, Doğu Türkistan'da yaşanan drama dikkat çekerek ölmemiş vicdanlara seslendi. İnsanlığın, Müslüman coğrafyalardaki soykırımı görmediğini vurgulayan Tümtürk, Müslüman dünyasındaki sessizliğin ise vicdanları yaraladığını aktardı. Tümtürk, "Çin yönetimi bize bayramı zehir etti. Bu geliyor denenen bir katliamdı ve başıra başıra geldi. Dünyanın hiçbir yerinde olmayan oruç yasağı Doğu Türkistan'da yaşandı ve bu zulmü dünya görmedi. Dünya sessiz kalınca Çin iyice azitti. Çin burada şunu arzuladı; Oruç yasaklanarak Doğu Türkistanlılar sokağa dökülecek ve katliam için zemin hazırlanacaktı. Ama halk bu oyuna gelmedi. Ancak yine de Çin Müslümanları öldürmeye devam etti. Ramazan'ın son günü İlişko kasabasında 30 kardeşimiz katledilmiştir.

Diğer katliamlar ise bilinmiyor" dedi (Yeniakit: 2014).

'5 Şubat 1997 Gulca Olayları'

05.02.1997 tarihinde, 1949 yılından beri Çin işgali altında bulunan Doğu Türkistan'ın Gulca vilayetinde Çin işgalcileri tarafından bir katliam gerçekleştirildi. 5 Şubat Çarşamba günü Kadir Gecesi olması münasebetiyle bir evde toplanarak Kuran okumakta olan bir grup Doğu Türkistanlı kadın, Çin'in sözde güvenlik güçlerinin ani baskımına Bu kadınlar yaka-paça alınarak dipçik darbeleriyle polis merkezine götürülürler. Çinli polislerin bu insanlık dışı davranışlarının akabinde galeyana gelen silahsız halkın üzerine Çinli polislerce makineli tüfeklerle yayılım ateşi açılır. Bu şiddetli kurşun yağmuru altında yüzlerce masum Doğu Türkistanlı hayatını kaybeder. Bunun akabinde Doğu Türkistan'ın her yerinde ayaklanmalar başlamış ve çıkan olaylar çinin insanlık dışı ve zalimane yöntemleriyle bastırılmıştır (Doguturkistan: 2013).

3. SONUÇ

Doğu Türkistan günümüzde tıpkı Kerkük'te Türkmen nüfusuna, Gazze'de Müslüman nüfusa uygulandığı gibi soykırım politikalarını en acı şekilde yaşayan ülkelerden biridir. Doğu Türkistan'da soykırım ve işgal politikaları en şiddetli şekilde devam etmekte ve Doğu Türkistan halkı çeşitli işkencelere maruz bırakılarak çocuk, yaşlı, kadın demeden nüfus kıyımı yapılmakta, Doğu Türkistan halkının bağımsızlık hakkı ve hatta yaşama hakkı elinden alınmaktadır.

Doğu Türkistan coğrafyası stratejik konumundan, sahip olduğu yer altı ve yer üstü kaynaklarından dolayı tarih boyunca büyük devletlerin özellikle de Çin'in hedefinde olmuştur. Özellikle 1949'dan sonra Çin yönetiminin uygulamış olduğu baskı ve soykırım politikası karşısında, medya ve diğer iletişim araçlarından takip edebildiğimiz kadar Doğu Türkistan halkının vermiş olduğu mücadele ne acıdır ki bağımsızlık mücadelesinden öte bir yaşam mücadelesine dönüş-

müştür. Doğu Türkistan halkının ekonomik anlamda sahip olduğu hakları elinden alınmış ve Türkler zor şartlarda çalışmaya mecbur bırakılmıştır. Yine Doğu Türkistan halkı Müslüman oldukları gerekçesiyle çeşitli bahanelerle tutuklanmış ve katledilmiştir.

Orhun Abideleri'nde, "Çin milletinin sözü tatlı, ipeği yumuşak imiş, tatlı sözle, yumuşak ipek kumaşla aldatıp uzak milleti öylece yaklaştırmış" şeklinde yer alan nasihat, günümüzde Çin'in Doğu Türkistan'a uyguladığı soykırım politikasının asırlar süren özetidir aslında. Çin yönetimi Doğu Türkistan halkının yaşam mücadelesini, özellikle 11 Eylül olaylarından sonra dünyaya sözde terörizm mücadelesi olarak duyurmuş, bu şekilde uygulamış olduğu soykırım politikasına uluslararası kamuoyunda meşru zemin hazırlamış ve bu desteği de kısmen bulmuştur.

Çin hükümeti Rabia Kadir, İsa Yusuf Alptekin, Muhammed Emin Buğra, Abdulkadir Damulla, Mesud Sabri Baykuzu ve daha adını sayamadığımız, bağımsızlık mücadelesi veren liderleri, yöneticileri terörist diye lanse etmiş ve bu liderler, yöneticiler Çin hükümeti tarafından ya sürgüne gönderilmiş ya tutuklanmış ya da sorgusuz infaz edilmiştir.

Ne yazık ki Çin hükümetinin Doğu Türkistan toprakları üzerinde, hedeflerini gerçekleştirmek için Doğu Türkistan halkına karşı yaptığı katliamlara karşı dünya kamuoyu da gerekli tepkiyi göstermemektedir. Ancak bilinmelidir ki binlerce yıldır canı pahasına değerlerini korumuş olan Doğu Türkistan halkı bu haklı mücadelesini canı pahasına binlerce yıl daha sürdürmeye kararlıdır. Tarih boyunca zor durumda olana, ezilen halklara yardım eden Türk halkı öz kardeşlerine yapılan bu zulme de sessiz kalmayacak ve Doğu Türkistan halkının bu haklı mücadelesinin yanında olacaktır.

KAYNAKÇA

Aksan, Yaşar. (2011). *Tek Suçları Türk Olmaktı -*

- 1, İstanbul: Kum Saati Yayıncılık.
- Aljazeera (2014). Doğu Türkistan'da Oruç Yasağı <http://www.aljazeera.com.tr/> adresinden erişildi.
- Alptekin, Erkin. (1988). *Çin'in Doğu Türkistan Siyaseti*, Sosyoloji Konferansları, 22, 143-158
- Alptekin, İsa Yusuf. (1992). *Doğu Türkistan Davası*, İstanbul: Seha Yayınları.
- Bahar, Hasan. (1994). Türkistan'ın Coğrafi Konumu ve İlkçağ Kaynaklarına Göre Tarihi, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 233-244
- Buğra, Mehmet Emin. (1952). *Doğu Türkistan, Tarihi, Coğrafi ve Şimdiki Durumu* (s. 21) İstanbul: Güven Basımevi.
- Buran, Ahmet. (2011). *Kurşunlanan Türkoloji*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Doğu Türkistan Göçmenler Derneği, Doğu Türkistan, (Tarih belli değil), İstanbul.
- Doğutürkistan (2013). 5 Şubat 1997 Gulca Olayları www.doguturkistan.com.tr adresinden erişildi.
- Gül, Osman Kubilay. (2007). Doğu Türkis-
tan'dan Türkiye'ye Hazin Bir Göç Hikâyesi, *Turkish Studies*, 2/1, 252-273
- İHH (2013). Doğu Türkistan'da Çin Nükleer Deneylerinin Başlangıcı 16 Ekim 1964 <https://www.ihh.org.tr/> adresinden erişildi.
- İHH (2014). Doğu Türkistan Özet Raporu <https://www.ihh.org.tr/> adresinden erişildi.
- Kul, Ömer. (2013). Terör Üzerinden Global Savaş ve Sözde Uygur Terör Tehdidi, *Türkiyat Mecmuası*, C.23/Güz, 65-98
- Timeturk (2014). Çin İsrail'in İzinde: Doğu Türkistan'da Katliam Var www.timeturk.com adresinden erişildi.
- Yeniakit (2014). Doğu Türkistan' da Kızıl Çin Vahşeti <http://www.yeniakit.com.tr/> adresinden erişildi.
- Yuvarlak Masa Toplantısı, (2009). Doğu Türkistan ve Uygur Türkleri: Dünü, Bugünü ve Yarını, *Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 1-55